

בחטף ..המועצה לתרבות ולקוסמטיקה* הצנזורה

של השר תמיר * אריקה ג'ונג עומדת

ללדת בת * המיתקפה של יונה וולך

אלוף מרדכי גור, כדי שיחווה את דעתו עליו, הוא ספרו של האלוף אדן (ברן). המביא את גירסתו שלו לקרבות הבלימה. תגובתו של גור למקרא הספר: "מומלץ לפירסום. הערות: הספר משעמם" ● הסופרת והמשוררת אריקה ג'ונג עומדת ללדת בחודש הבא בת. במכתב שהגיע ארצה בימים אלה לאחד מידידיה, סיפרה מחברת, פחד גבהים, המחלקת כיום את חייה עם בנו של הסופר הווארד פאסט, שעברה בדיקת מי שפיר והתברר לה שתלד בת ● תמיהה רבה עוררה החלטת הנהלת הפסטיבל הישראלי, להזמין ארצה את הכוריאוגרפית מרגלית עובד למופעי הפסטיבל. עובד, בעבר, מרקניוית החקת, "עניבל", ירדה מהארץ, ומה למעלה מעשר שנים היא פועלת במוסדות תרבות שונים בארצות-הברית. לדעת כמה מעמיתיה, מהווה ההזמנה הענקת לגיטימציה לירידה ● המחזאי יוסף מונדי פנה בימים אלה למנכ"ל רשות-השידור, יצחק ליבני, בתלונה על השדר תרם לוי, המגיש את תוכנית הבידור לתרבות. בלי מחיצות עד הצות". לטענת מונדי סירב לוי לראיינו בתוכניתו, בנושא המענק של המועצה לתרבות ולאמנות למחזהו, ויחון נוכחות 2. הסיבה: תום לוי משמש גם כראש ועדת הפרויקטים של המועצה לתרבות ולאמנות. לטענת מונדי מנצל לוי את עבודתו ברדיו למילחמות פרטיות ● הכתובת היצריתית האחת שהיתה לשדרי הרדי, שכיסו את טכס הענקת, פרס היצירה של ראש-הממשלה היתה המשוררת יונה וולך (ראה: תולדות תרבות). בתשובה לשאלת כתבת שידורי ישראל אמרה וולך: "בארץ יושבים מיטב הסופרים בבתי-משועים בדיוק כמו ברוסיה... בתשובה לשאלת כתב תוכנית הבידור של גלי צה"ל, מקום טוב באמצע", אמרה וולך: "בבית הסופר ישנו טרור, צנזורה, זה מקום חשוך שבחשוכים...". מסיבות לא ברורות, שיעס מגיש התוכנית, הסופר יצחק כהן-נר, את דבריה של וולך, שהובאו בשידורי-הספר ● לדברי משורר המשמש כעורך כתבי-עת, נראה באחד האמשים מ"מ עורך הדף הספרותי של מעריב, היום נגיד, יוצא מבניין מעריב, כשהוא ממלמל לעצמו: "זק יושב לי על הראש..." לדברי המשורר, האמון על המתרחש במערכת הספרותית של מעריב, הרי שהכונה היא למשה ז"ק, מעורכי הצהרון, שמאו התפטרותו של משה שמיר, הוא העורך בפועל של המוסף לספרות בצהרון ●

בשנות ה-50 היתה עליזה עולש בחירת הקוסמטיקאיות במדינה. לשונות הרע טוענות כי הגב' עולש עסקה בימים טרור פים אלה בטיפול קוסמטי שהיא מעניקה ל.מועצה לתרבות ולאמי נות". אמן נודע, שביקר לאחרונה במשרדי המועצה, ונדהם לגלות שהגב' עולש מפזרת במקום חוות-דעת אמנותיות, העיר: "כאן משרדי המועצה לתרבות ולקוסמטיקה" ● במשך עשרות שנים היתה קיימת לה ועדת שרים לבחינת ספרים בעלי נגיעה בנושא הביטחוני. היא תיפקדה כשבראשה ניצבו מיטב שרי-המישפטים, בהתאם להנחיות הצנזורה הביטחונית, שרי-המישפטים הנוכחי, שמואל תמיר, החליט ליצול ועדה זו לשם האדרת שמו

דוד אלעזר אברהם ארון יצחק רבין פקק-נתונה ספרותי

והאצלת יתר סמכויות לחבריה ולראשה. בימים אלה יצרה ועדה זו פקק-נתונה של ספרים, ובניהם ספרים שחובדו בידי ראש-הממשלה-לשעבר, יצחק רבין, אלוף אברהם ארון, הביוגרפי רפיה הרשמית שחברה על רבי-אלוף דוד אלעזר בידי העיר-תנאי הנר ברטוב. שרי-המישפטים מעכב את אישור הספרים הללו, בטענה שהם חושפים סודות מדינה כמוסים מימי מלחמת יום-הכיפורים. אחד הספרים שנשלח אל הרמטכ"ל הקודם, רבי-

טורח כלל לחזור למרכז מעגלי השירה ועסקניה. כוונתו לאנדר אלדן, שבימים אלה כינס בסיפרון מיבחר מתוך חמישה קבצי-שירה שאותם פירסם משך למעלה מ-20 שנה. ומבלי כוונה ברורה, מציב אלדן את שיריו במרכז העשייה של השיר רה הישראלית בהווה ●

שיריו מצליחים לתאר אותה תבנית-גוף מולדת, גוף שעניו אינו שבעות מראות. בין הגוף והתבנית מצליח אנדר אלדן לתאר את האדם בן דורנו, על מועקותיו הנפ-שיות ועל שימחותיו, בדימויים שיריים מר-דרגים, תוך שימוש במילים חסכוניות וקפ-דניות. חרוזיו הינם בבחינת איכוני ל-קוראים על דבר קיומה של ארץ-ישראל, שהיא הסיבה לכל העובר עלינו, ארץ שהיא יותר מסתם גוף. אלדן כותב בלשון משלים על "העץ אשר עלה פה מן הן-סלע, / כבשרי את שורשיו שלח..." בעוד "לאורך הגדרות צהבו שנות ילדותנו..." שהינם בבחינת מיון התהליך הסוציולוגי של החברה הישראלית, בפשטות של דיי-מיים.

יש לאלדן גם מעט חוש הומור, ספק ציני ספק נאיבי, המשווה על שיריו, כמו: "מאחורינו הר הבית / שולה כאורות ידיו / שזופות וארוכות..." וברור שהוא אינו מתכוון להרהר-בית שבירושלים, אלא להר עליו שוכן הבית, הקיבוץ. איכות שיריו של אלדן אינה שווה. שיר

אנתולוגיה ישראלית

שירים משבריר אנדר אלדן

שירים לא נלדלים מספרים הם אמנם שכים שמה אולי שבויים שמה שירים לא משועות נלדלים אולי מבקשים מהם לעור אולי הם נחמה עליהן שירים משבריר של שנה קשתמפוררים רגעי מתוק או פריצת הבהוב שהיא למשהו ברק אחר-כך הם מבשלים, אם הם פרי, או גדלים ומתקשים אם הם גוף נלשים ועוד ועוד פרטים שנוספים להם בדרךכם.

מפא"יית, בקרבות עסקן בעסקן, עד שלב סוף, בשנת 1944, הגיעו מים עד נפש והפילוג הפך מוחלט. התהליכים הפולי-טיים בתנועת העבודה, בסוף שנות ה-30' ובראשית ה-40', מתוארים בידי יעל ישי בכרוניולוגיה רצופת עובדות, תוך הבהרה, שספק אם לה התכוונה המחברת, של חר-קיות המיכונים הפוליטי ואי-היכולת להכ-ריע, השולטים בישראל מאז ועד היום. מלבד כמה פגמים ביביליוגרפיים, הרי ש-הספר הוא בבחינת פיענוח מדעי קפדני של תקופה שטרם קם לה היסטוריון גדול. ולקורא העיברי נותר לשחזר ולדמיין אי-רועים, תוך התבססות העובדות והציטיטים אותם מביאה יעל ישי בסיפרה.

גיבור זורנו

פרט מאלף, המתגלה בסיפרה של יעל ישי, מהווה תרגיל שרלוק-הולמסי מאלף ב-תולדות הסיפורת הישראלית ובתולדותיו של אחד מבכירי עסקניה, הלא הוא אהרון מגד.

בשנת 1942, כאשר פילדמרשל רומל ני-צב בראש, "שועלי המידבר" בשערי מצ-ריים, ויצחק שדה תיכנן את מצדה בכר-מל, והמתנדבים-בעם התגייסו לצבא ה-בריטי, לפלמ"ח, לאצ"ל וללח"י, שימש אהרון מגד במרכז מפא"י, כאחד משליחי סיעה ב', למרות שהיה רק בן 22, ורטוב הנשק" כמאמר שיר הפלמ"ח. בשורתו, המצוטטת בסיפרה של יעל ישי, הוא: "אנו אוילייד. עבדנו כנמל מאות פוי-עלים. יהודים בלויי סחכות וצפופים צוי-עקים: לרדת, לרדת! ומאות פועלים עומי-דים ומסתכלים והאוניה נשלחת עלי-ידי כמה שיטרי מכס מהנמל — זו היתה ירי-קה כזאת בפנינו שאחר-כך קשה היה להרים את הראש..." (מתוך דברים במר-כו מפא"י, 16 במאוס, 1942). למרות "ריקה כזאת" בפניו עלה בכוחו של מגד, להרים את הראש" ולשאת בגאון את, משא ספרות דור הפלמ"ח, מבלי שהצליח להעמיד את עצמו במקום המיועד לגי-בורי דורנו. ואין אמר יונס דוידוב: "סופר אינו יכול להיות עסקן, ועסקן פועם — עסקן תמיר."

יעל ישי: "הקיבוץ המאוחד ראה בשלי-מות הארץ משאת-נפש, אידאולוגיה ותפי-סה פוליטית כהתח... בעוד בן-גוריון רצה, לבנין בשטחה של ארץ-ישראל שתי מדינות — יהודית וערבית." ובאחד מה-פולמוסים, קבע בן-גוריון: "עלינו לזי-כור, שזכויות אלו יש גם לתושבים היז-תי"

אהרון מגד אנו אחלי יד

כיום כבר בארץ — ואין לפגוע בזכויות הללו... לזיכוח האידאולוגי ולמאבק על עמדות הכוח הכלכליות שנערך בין מפא"י לבין סיעה ב' גוסף סיפור הקמת הפלמ"ח ב-1941, ששימש במשך שנות הפילוג כמיי-דת מה כצבא הפרטי של הקיבוץ-המאור, חד, או כמאמר יצחק טבנקין: "אומרים, כי הפלמ"ח הוא הצבא האדום של הקי-בוץ המאוחד...". בספר מתואר תהליך הסחף ההדרגתי בין שתי הסיעות, מוועידה לוועידה, כאשר ה-הכרעות נדחות, לפי מיטב המסורת ה-

מתלקה ליחסי-ציבור אינה מסייעת לו, כפי שהיא מסייעת למשוררים אחרים בישראל.

צאן ברזל

שורש כל רע

יעל ישי, מרצה בחוג למדע המדינה באוניברסיטת חיפה, התמחתה בחקר מיפ-י לגות, סיעות, קבוצות וקבוצות-כוח פולי-טיות. באחרונה פירסמה את סיפרה "המבוסס על עבודה לקבלת תואר דוקטור. בסיפרה בוחנת ישי את התהליכים והתכנים האידאיים במפא"י בשנים 1937/44, בראשית ההגמוניה של תנועת העבודה ביישוב היהודי בארץ-ישראל (הגי-מוניה שהגיעה לקיצה רק עם המהפך הפרי-ליטי ב-1977). היא מפריכה את הטיעון על פלוראליזם (סופמרקט אידאולוגי) ב"מפא"י, וחושפת את אי-הסובלנות של הני-הגתה ההיסטורית.

מתוך סיפרה של יעל ישי עולה ומת-בהרת תרומתה הגדולה של מפא"י ההיס-טורית לפוליטיקה הישראלית, ביכולתה "להחליט שלא להחליט", החזרת ונשנית בספר כולו, ובתולדותיה של מפא"י מאז ועד היום.

הספר עמוס בציטוטים כמו: "יש כבר מעשי שוד פתילאביס לאור היום, כבר אי-אפשר להשאיר את הכתים פתוחים," שאמר דוד בן-גוריון כאשר ניסה לתאר בשנות ה-30' את ראשית תהליך ההידר-דרות והגיוון של החברה הארצישראלית. עיקר הספר מתמקד בשורשי המאבק בין דוד בן-גוריון לבין יצחק טבנקין, מני-היגה של סיעה ב' (לאחדות העבודה), מא-בק שהשפעתו ניכרת עד עצם היום הזה. או, כפי שמנסחת את ההיבט האידאולוגי

סיעתיות בתנועת העבודה, סיעה ב' במפא"י, מאת יעל ישי; הוצאת תעם עו-בד — תרבות וחינוך, 230 עמ' (כריכה רכה).